

Nr 67.

Godkänd av första kammaren den 15 mars 1927.

Godkänd av andra kammaren den 15 mars 1927.

*Riksdagens skrivelse till Konungen, i anledning av väckt motion
angående bevarande i svensk ägo av vissa stenkolstillgångar
å Spetsbergen.*

(Statsutskottets utlåtande nr 29.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion (I: 99) har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Eders Kungl. Maj:t anhålla om förnyat, skyndsamt övervägande av frågan om bevarande av vissa stenkolstynder i svensk ägo, ävensom att, därest skäliga villkor för övertagande av stynderna fortfarande kunna erhållas, redan för innevarande års riksdag framlägga förslag i ärendet.

Tidigare har vid flera tillfällen i samband med riksdagens behandling av Spetsbergsfrågan närmare utvecklats de olika skäl, som tala för att åt landet bevara ifrågavarande stynder, vilka inrymma kollager av största maktighet och tillräckliga att för århundraden framåt lämna ett för landet mycket betydelsefullt bränsletillskott. Därvid har ock erinrats om de ansträngningar och uppoffringar, som andra nationer för närvarande underkasta sig för att säkerställa det framtida bränslebehovet, varom bland annat vittna de stora norska och holländska kolföretagen på Spetsbergen ävensom överhuvud den rådande allmänna internationella konkurrensen på bränsleområdet.

Sedan emellertid opåräknade svårigheter i form av kolprisets katastrofartade fall och en inträffad gruvbrand mött för ett uppehållande av svenska stenkolsaktiebolaget Spetsbergens fortsatta verksamhet, har 1926 års riksdag, med förkastande av ett av Eders Kungl. Maj:t framlagt förslag om statens inträde som ensam intressent i företaget, bemyndigat Eders Kungl. Maj:t att på lämpligaste sätt avveckla statens därvarande engagemang.

Om än, såsom riksdagen förutsatt, det torde kunna visa sig möjligt att finna utländsk köpare till företaget, måste dock riksdagen, i likhet med motionärerna, finna vägande skäl tala för en förnyad omprövning av frågan. Enligt riksdagens mening vore det nämligen ur olika synpunkter mycket beklagligt, om dessa betydande tillgångar på en för landets industriella utveckling synnerligen viktig råvara skulle behöva fränhändas landet, sedan desamma nu med betydande ekonomiska uppoffringar tagits i besittning för

svensk räkning. Den ytterligare kapitalinsats, som för ändamålet kan bliva erforderlig, torde få anses jämförelsevis ringa. I avseende härå må erinras, hurusom den i 1926 års proposition framlagda uppgörelsen om fyndigheternas överlåtande på staten förutsatte ett kapitalutlägg av 375,000 kronor. Härtill beräknades komma vissa årliga kostnader för företags fortsatta förvaltning m. m., uppskattade till 10,000 kronor för år. Efter omkring 10 år måste enligt gällande bergverksordning för Spetsbergen (Svalbard) företags vissa utmålsarbeten och ungefär fem år därefter beräknades inträda skyldighet att idka gruvdrift i sådan omfattning, att cirka 15 man vore i verksamhet å Spetsbergen året om.

De närmaste årens administrationsutgifter kunna alltså hållas inom en mycket begränsad ram, och möjlighet föreligger att utan större kostnad tillsvidare bibehålla dessa koltillgångar i avvaktan på, bland annat, ett närmare klarläggande av de motionsvis berörda, nu mycket aktuella problemen om kolets framtida industriella användning, av vilkas lösning frågan om spetsbergsfyndigheternas framtida brytningsvärde torde vara till en viss grad avhängig.

Riksdagen anser det alltså vara av vikt, att ett förnyat övervägande kommer till stånd rörande ifrågavarande koltillgångars bibehållande i svensk ägo. Enligt riksdagens mening bör härvid särskilt undersökas, huruvida icke på grundval av det hittillsvarande bolaget en nybildning under statens medverkan av ett liknande företag kan åstadkommas. Tidigare från olika näringssammanslutningar gjorda uttalanden torde nämligen giva viss rätt antaga, att på enskilt håll intresse alltjämt skall förefinnas och komma att ådagaläggas för ifrågavarande koltillgångars fortsatta bevarande åt landet. Under alla förhållanden bör fasthållas, att den ytterligare kapitalinsats, som från statens sida kan påräknas, måste bliva tämligen begränsad.

Under återopande härav får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande ett fortsatt bevarande i svensk ägo av ifrågavarande fyndigheter på Spetsbergen samt för riksdagen framlägga det förslag i ärendet, som härav kan föranledas.

Stockholm den 15 mars 1927.

Med undersåtlig vördnad.
